

Manual de uso para o profesorado

Ellas escriben. Unidade 1: La Ilustración.

Unha proposta didáctica para visibilizar ás
literatas en lingua castelá

Soraya Cortiñas Ansoar

Ana Rodríguez Pérez

Materia: Lingua castelá e literatura

Ámbito lingüístico

Nivel: 4º ESO

Neste documento pretendemos describir visualmente mediante capturas de pantalla en que consiste a UD1 *Ellas escriben: S. XVIII*. Para ello faremos un recorrido por todo o seu contido indicando en cada momento como aparecen as diferentes interfaces e que finalidade ten cada unha das partes.

PRESENTACIÓN DO PROBLEMA E DO MISTERIO QUE HAI QUE RESOLVER

Ao inicio do material, propónse, a modo de contexto de historia e co obxectivo de ludificar o material, un feito que, sen ser real, sen dúbida lles resultará familiar aos estudantes: as mulleres desapareceron da historia e a empresa Litegram precisa a axuda dos discentes para solucionar o problema e recuperar os perfís desaparecidos das autoras:

PRESENTACIÓN DO ÍNDICE DE CONTIDOS E PROBAS

A continuación preséntanse catro bloques de contido do material: contexto histórico, arte neoclásico, biografía e obra da autora.

a) PROBAS: EL CONTEXTO HISTÓRICO

Neste apartado preténdese que o alumnado coñeza o contexto histórico-político no que desenvolve a súa faceta literaria a misteriosa escritora.

Ofrécese así un esquema no que se recolle a información principal e ideas máis básicas. Do mesmo xeito, o estudantado poderá (e deberá) ampliar a información presentada clicando na icona correspondente e despregarase unha fiestra emerxente.

La Ilustración: contexto histórico

FECHA	SOCIEDAD	NUEVOS IDEALES	REINADO	TIPO DE GOBIERNO
S. XVIII	A los tres estamentos: clero, nobleza y campesinado, se une la burguesía	Razón, educación y ciencia	Llegan los Borbones a España	Despotismo ilustrado y minoría de sabios

TENDENCIAS: Creación de instituciones como las Reales Academias (como la de Historia, la de la Lengua) y asociaciones de Amigos del País

MÁS INFORMACIÓN

O alumnado debe clicar aquí para obter máis información

La Ilustración: contexto histórico

FECHA	SOCIEDAD	NUEVOS IDEALES	REINADO	TIPO DE GOBIERNO
S. XVIII	A los tres estamentos: clero, nobleza y campesinado, se une la burguesía	Razón, educación y ciencia	Llegan los Borbones a España	Despotismo ilustrado y minoría de sabios

TENDENCIAS: Creación de instituciones como las Reales Academias (como la de Historia, la de la Lengua) y asociaciones de Amigos del País

MÁS INFORMACIÓN

Contexto histórico

El s. XVIII, los franceses estaban cansados del sistema de gobierno al que denominaron Antiguo Régimen. Consideraban que la división en tres estamentos (clero, nobleza y campesinado) no era justa porque concedía demasiados privilegios a una minoría como la recolección de tributos (impuestos) o el acceso a cargos políticos, mientras que la mayoría de la población (el campesinado, artesanos, mercaderes...) no. Entonces, un grupo de personas comenzaron a promover un movimiento nuevo que se sustentaba en la defensa de la **razón**, la **educación** y la **ciencia** como camino para mejorar la sociedad. En España, se fundaron instituciones como las Reales Academias (de la Lengua española, de la Historia, etc.) y asociaciones como los Amigos del País, que buscaban modernizar la sociedad y las técnicas de producción. A este movimiento lo llamamos **Ilustración**.

En España, la Ilustración llegó de la mano de un cambio político. El rey de España, Carlos III, murió sin descendencia y, tras una guerra de sucesión, se coronó a un nuevo rey, Felipe V. Este pertenecía a la familia de los Borbones, familia que gobernaba en Francia y que trajo consigo un nuevo sistema político: el **despotismo ilustrado**. Básicamente, este sistema se basa en que el poder se concentra en una minoría ilustrada (de sabios) que toman las decisiones en beneficio de la sociedad y para modernizar el país: así, su lema era "Todo para el pueblo, pero sin el pueblo."

Posteriormente aparecerán as instrucións para comezar a primeira proba: un test de corrección automática no que os estudantes deberán recopilar toda a información que leron.

Y ahora...

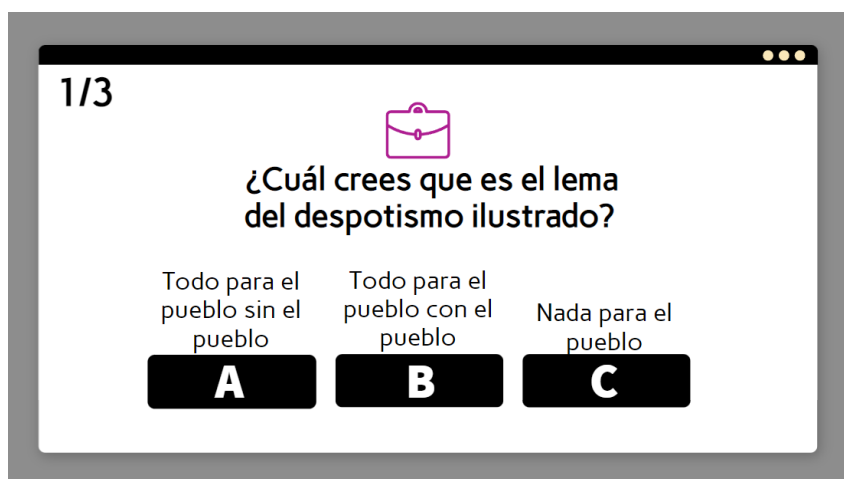
Debes responder a tres preguntas sobre el contexto...

Habrás tres preguntas en las que tendrás que reflexionar

¿Estás preparada/o?

EMPEZAR >

O alumnado debe clicar aquí para avanzar

Para seguir avanzando deberase clicar na resposta correcta. De ser correcta o/a estudiante poderá avanzar no xogo.

De non dar coa resposta axeitada, poderá intentar responder correctamente as veces que o precise.

Con esta misma dinámica ofrécese tres preguntas. De chegar ao final, contestando todas as cuestións correctamente, os estudantes conseguirán a primeira cifra que lles permitirá descubrir a identidade e rostro da escritora oculta.

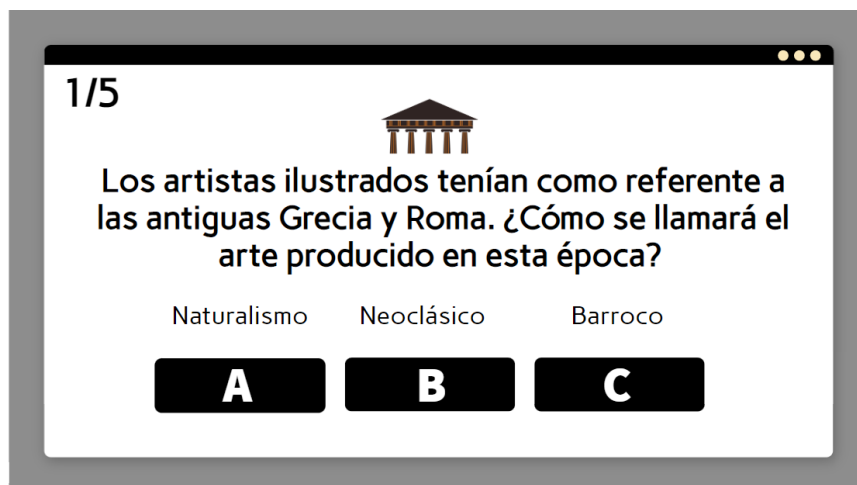

Volverase así ao esquema inicial para poder investigar a arte neoclásica.

b) PROBAS: EL ARTE NEOCLÁSICO

Coma co contexto histórico, os estudantes deberán realizar cinco preguntas sobre a arte do século XVIII, co obxectivo de achegarse así ás características literarias dos textos da pluma feminina.

Para seguir avanzando, coma no test anterior, deberase clicar na resposta correcta. De ser correcta o/a estudante poderá avanzar no xogo. De non dar coa resposta axeitada, poderá intentar responder correctamente as veces que o precise.

De chegar ao final, contestando todas as cinco cuestións correctamente, os estudantes conseguirán a segunda cifra que lles permitirá descubrir a identidade e rostro da escritora oculta.

Volverase así ao esquema inicial para poder investigar a biografía da autora.

O alumado descubrirá así a súa identidade.

c) LA BIOGRAFÍA DE LA MISTERIOSA AUTORA

Agora que o alumnado xa coñece a identidade da escritura misteriosa, deberá coñecer aspectos da súa vida para poder entender mellor os textos.

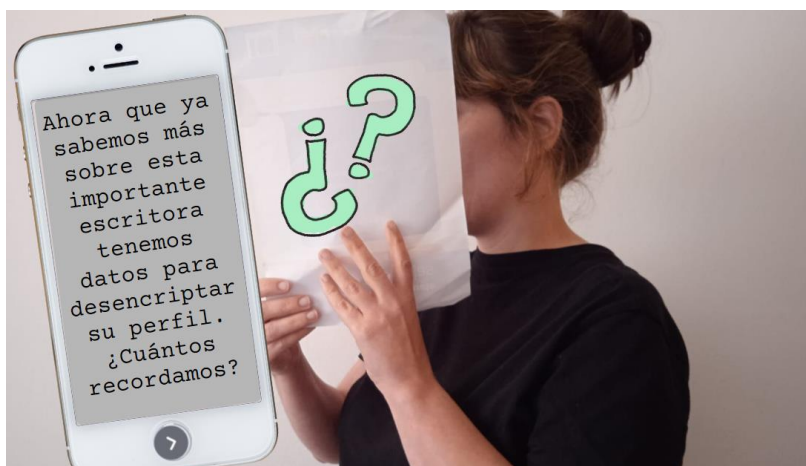

Aquí el alumnado encontrará información sobre la autora

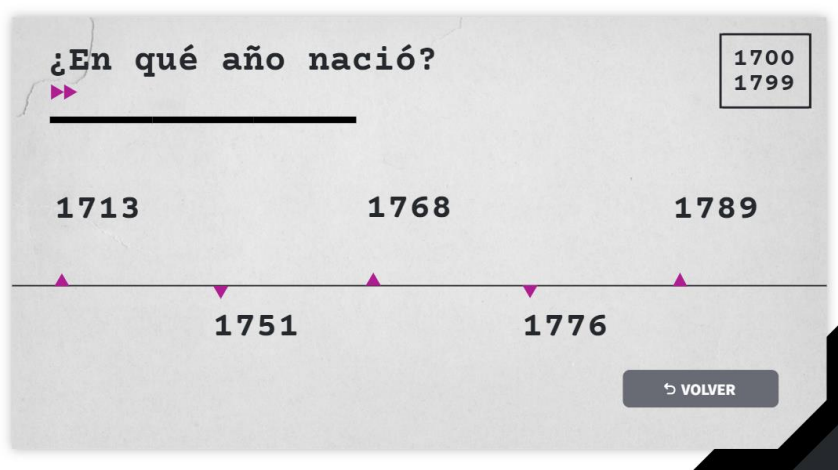
Aquí el alumnado accederá a información sobre la autora en la Biblioteca Virtual Cervantes

Aquí el alumnado accederá a un vídeo con información sobre María Rosa

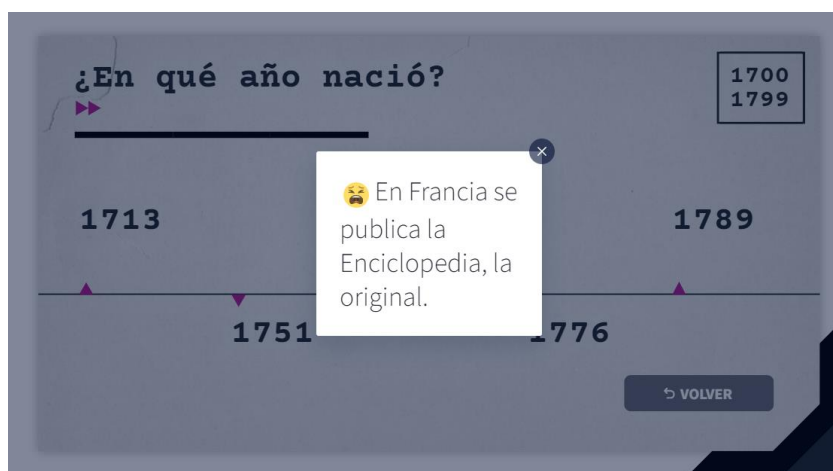
Unha vez lida e vista esta información, los discentes deberán realizar o test de corrección automática sobre a biografía da autora.

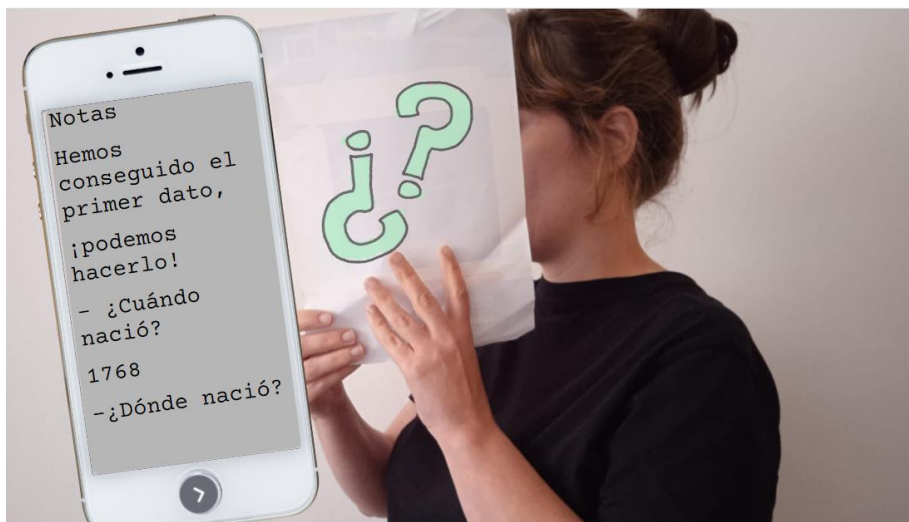
A primeira pregunta á que deberán contestar é sobre o ano de nacemento da autora.

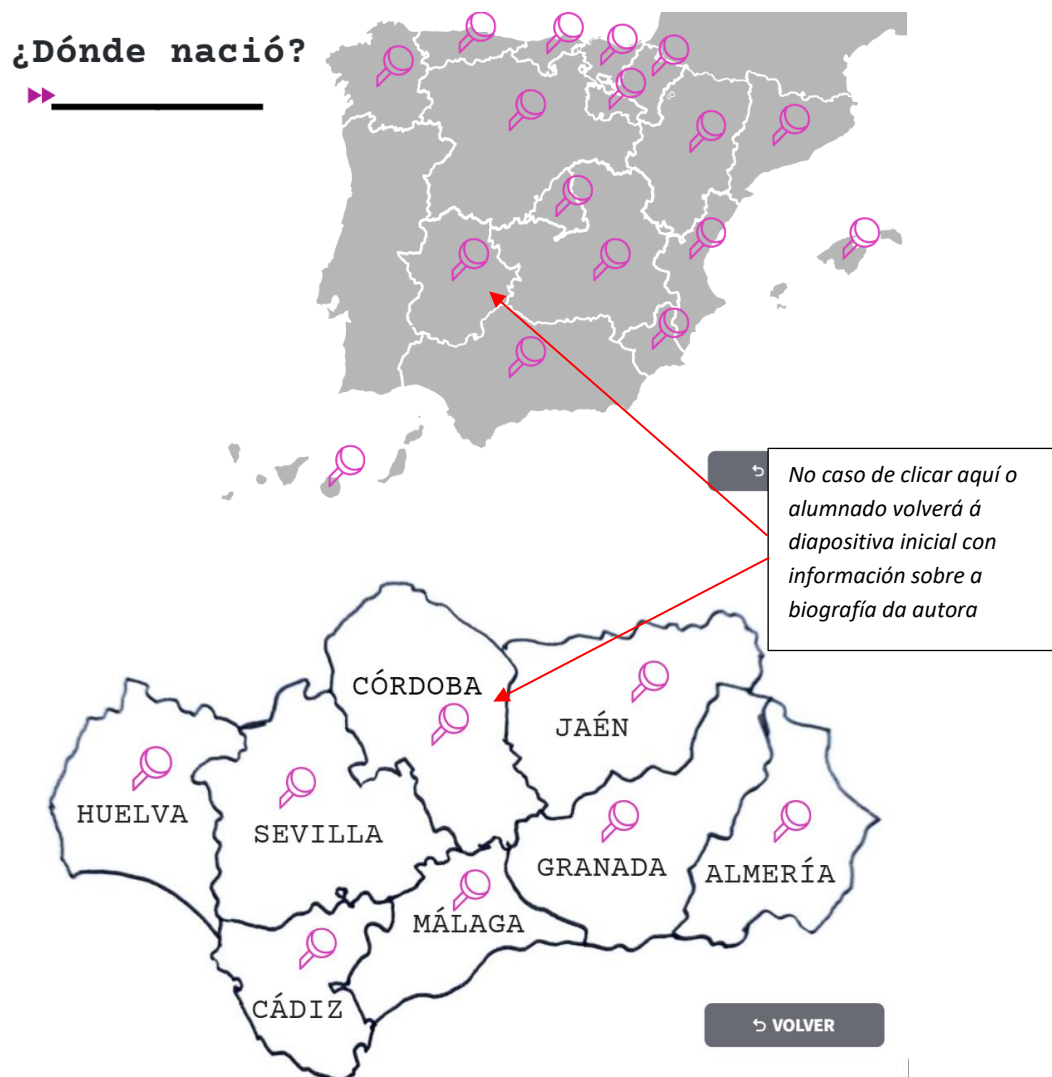
Neste caso, se a resposta non é a correcta, na propia liña cronolóxica aparecen feitos de interese histórico cos que o alumnado debería estar familiarizado.

A seguinte información que o estudantado debe contestar correctamente é sobre o lugar de nacemento.

Para elo, deberase seleccionar nun nada a Comunidade Autónoma e a cidade de nacemento da autora.

Se todas as preguntas se responden correctamente, será descubrir a terceira cifra que permite descriptar o perfil da escritora.

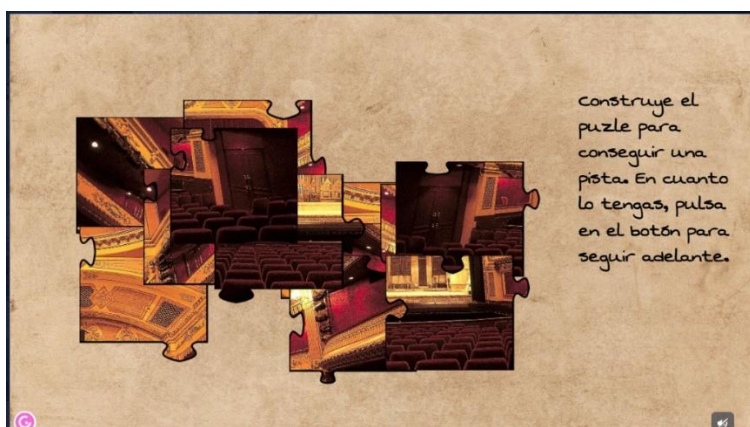
d) A OBRA DA NOSA AUTORA

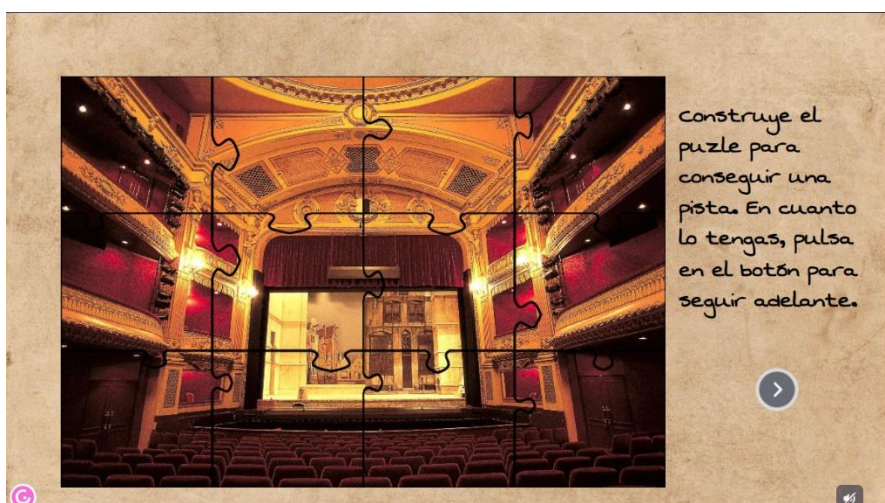
Os estudantes, unha vez descuberta a terceira cifra, volverán ao índice que lles permitirá seleccionar a obra da escritora misteriosa.

Para comenzar a última proba deben clicar aquí

A primeira proba consiste en facer un quebra-cabezas. Deberán, así, ordenar as pezas arrastrándoas co rato ata a posición que consideren axeitada e ata conseguir a imaxe correcta. Unha vez feito isto, poderán avanzar clicando na icona de avance.

Unha vez feito o quebracabezas coñeceranse os xéneros que cultivou María Rosa de Gálvez.

"¡Genial! María Rosa de Gálvez escribió teatro y también se animó con la poesía."

A seguinte proba consiste na busca dos textos da autora. O primeiro paso será descubrir un manuscrito seu nunha biblioteca. Para elo os estudantes deben arrastrar o rato ata descubrir o libro que lles permite avanzar. Daranse conta porque a icona da frecha cambia por unha icona de man.

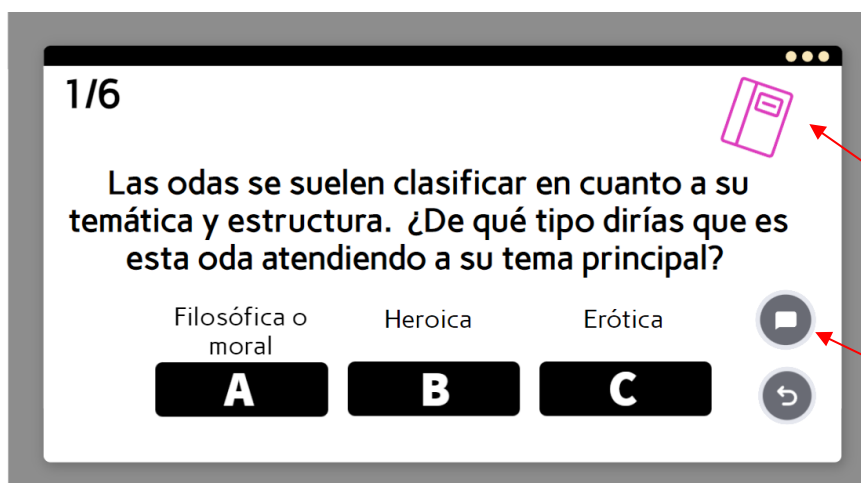

Ao poder abrir o libro, o alumnado xa poderá acceder aos textos da autora e contestar así a un test de corrección automática sobre o contido dos fragmentos de texto seleccionados.

Para avanzar deberán clicar no libro

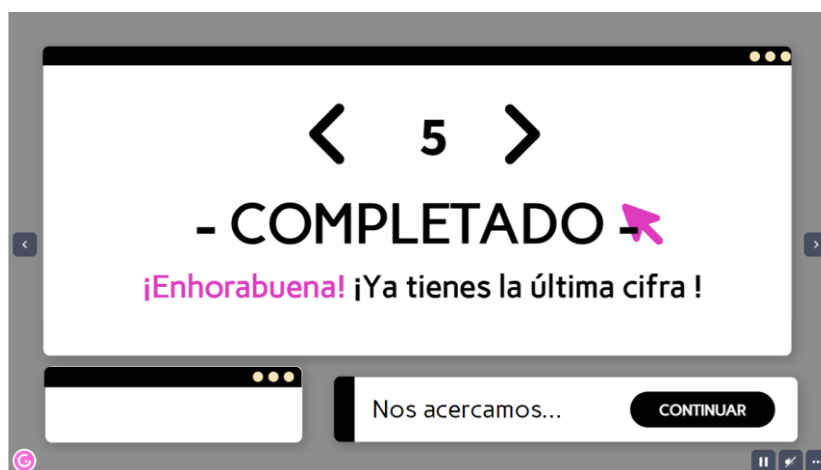
Aparecerán textos (modalidade poesía e teatro) así e varias preguntas de tipo test. Coma nos casos anteriores, se o alumnado responde mal, poderá intentalo as veces que o precise para dar coa resposta correcta e seguir avanzando. No test os estudantes terán preguntas, poderán volver ao texto se o precisa, nalgúnhas das cuestións, poderán acceder a máis información.

Icona para acceder ó texto

Icona para obter máis información

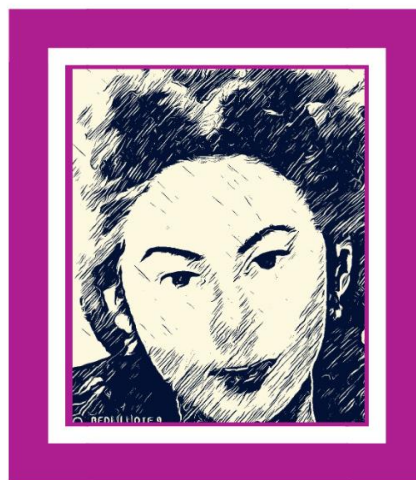
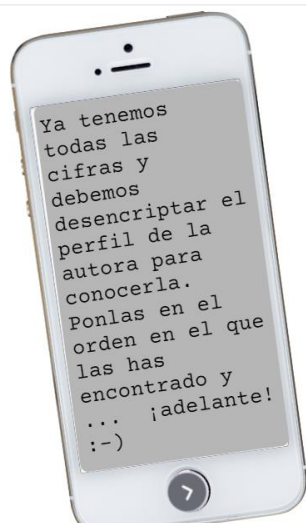
Se contestan a todas as preguntas correctamente, terán acceso á última cifra.

Acceden así á imaxe da autora e poderán desenscriptar o perfil de Litegram se seleccionan no teclado as cifras correctamente.

SOLUCIÓN AO SCAPE ROOM

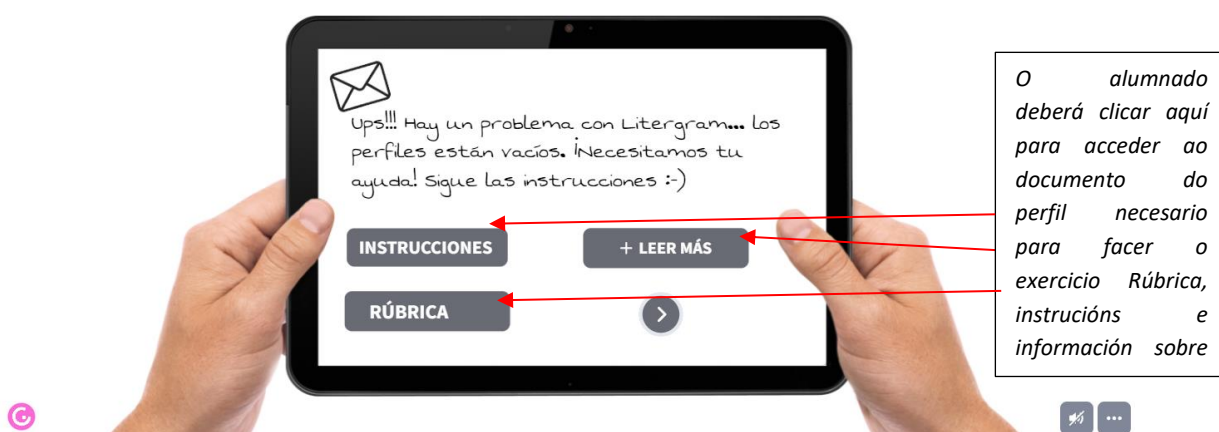
Unha vez resoltas todas as cuestións de corrección automática, accederemos ao Scape Room, que poderá ser resolto coas cifras que foi conseguido o alumnado.

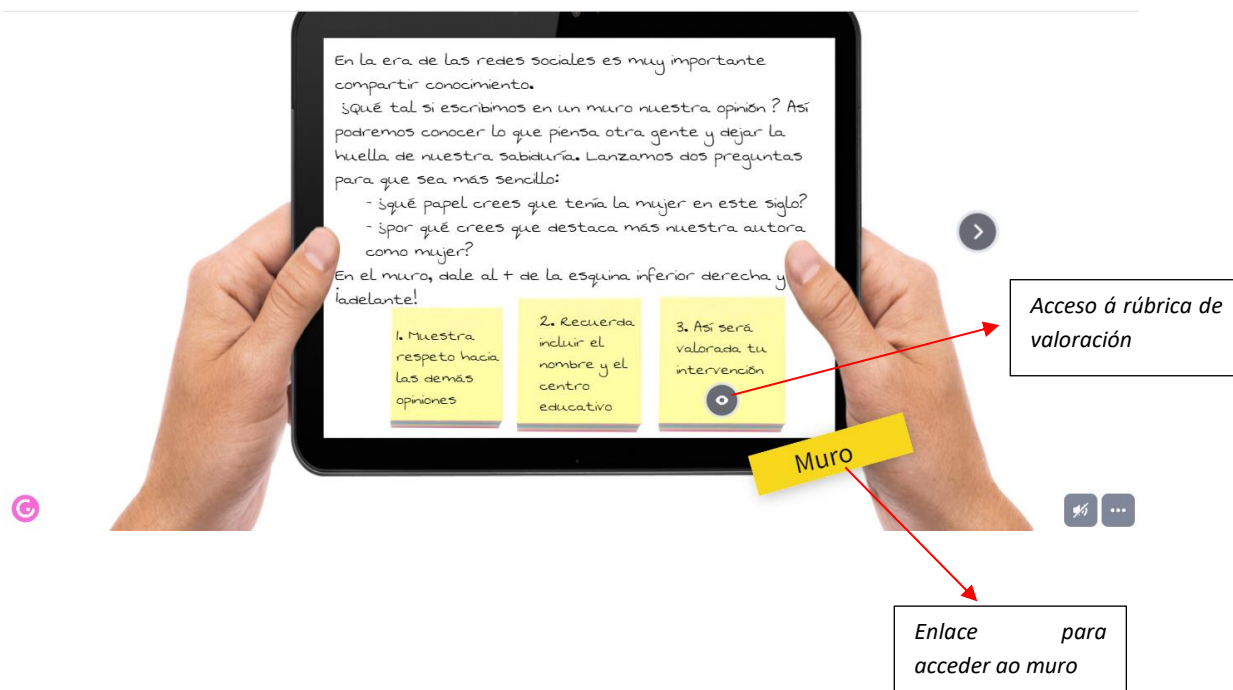
Unha vez seleccionadas as cifras correctas, o perfil de Litegram quedará descriptado e os estudantes poderán incluír a información necesaria para poder completar o perfil da escritora.

Unha vez aberto, aparecen as instrucións para realizar o perfil, a rúbrica coa que se vai valorar o exercicio e máis información sobre a autora, por se se precisa (ver folla de ruta da UNIDADE). Se se preme no perfil que aparece no teléfono, abrírase nunha nova fiestra un documento para crear o perfil da autora. O alumnado deberá engadir os datos que considere oportunos de acordo coa rúbrica que se facilita e enviarllo ao profesorado por correo electrónico para que o valore.

Como remate da actividade o alumado, se así o quere o docente, poderá escribir nun muro compartido de Padlet contestando a dúas cuestións. Facilitase tamén a rúbrica para que o profesorado poda valorar esta intervención.

DESPEDIDA

Finalmente preséntase a despedida do recurso e, como se observa, o “Ellas escriben” inicial convértese nun “Ellas están”, dándolle así a importancia que merecen as literatas silenciadas.

Agradecemos como autoras do recurso que se nos facilite *feedback* tras usar o material na aula para poder melloralo e aprender. Con esta finalidade creamos un cuestionario online que pode atoparse [aquí](#).